

Szerkesztőségi iroda:
Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1. hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felolós szerkesztő: Dr. Brújjer Lajos

Nagybecskerek, 1904.

XXXIII. évfolyam. 17. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy órá ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik
vasár- és ünneppapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Péntek, január 22.

Felozlatás?

Budapest, január 21.

Frivol ürügy az obstrukcióra, így nevezte Tisza István gróf miniszterelnök tegnapi beszédében Rakovszky István képviselő legutóbbi fellépését. Valóban mi sem világítja meg élesebben a parlamenti helyzetet, mint az az ellentét, mely abban áll, hogy tegnap a választási reform tárgyában a miniszterelnök elnöklete alatt egy bizottság ülésezett és hogy az obstrukció új franktirörök csatlakozása által erősítést kapott.

A miniszterelnök biztosítása szerint a választási reformról szóló javaslatot még oly időben szándékozik a kormány betervezni, hogy az új választások már a megreformált törvény szerint történnének és az obstrukció mindent elkövet, hogy a vonatkozó javaslat tárgyalásának időpontja el se következhessek.

Rakovszky István képviselő az osztrák delegációban elhangzott fejtegetésekre hivatkozott, mintha ezek a fejtegetések érintetnének a magyar közjogot, mintha e fejtegetéseket a magyar miniszterelnök egyáltalán már meg nem cáfolta volna.

Rakovszky szerint csupa kétértelműségek azok, melyek az 1867. évi kiegyezésre vonatkozólag fennforognak és ő addig nem akarja a fegyvert letenni, míg ezeket a kétértelműségeket ki nem irtották, míg az 1867. kiegyezés világos magyarázatát új törvénybe nem foglalták. Mégis csak furcsa, hogy éppen az az ember, akinek magatartása az egész obstrukció körül csakis kétértelműségekből volt állítva, aki folyton-folyvást leshelyről szedte érveit, mindig suttymban settenkedett, most egyszerre oly viharosan követeli minden kétértelműség, persze minden általa vélt kétértelműség, kiirtását.

Tisza István gróf fején találta a szeget, midőn a t. képviselő ur ezen eljárását csak az obstrukcióra való frivol ürügynek mondta.

Kitűnik ugyanis, hogy a parlamenti helyzet mindrosszabb lesz, hogy az obstrukció minden lehetséges kivezető utat eltorlaszolni iparkodik és hogy az a célzás, melyet Tisza gróf tegnapelőtt a bizottságban tett, hogy t. i. a választási reformot idejekorán tárgyalni fogják, hacsak rendkívüli okokból előbb fel nem kell oszlatni a képviselőházat, az egyetlen irányt mutatja, melyben parlamentárizmusunk orvoslását még meg lehet találni.

A választási ankét. A belügyminiszteriumban tegnapelőtt volt az ankét a választói jog kiterjesztésének tárgyában. Az ankéten a mélyreható politikai és társadalmi kérdéseknek egész seregét riasztották fel s kétségtelenül nagy alkotás munkája indult meg e tanácskozással. Élénk örömmel jegyezhető fel, hogy Tisza István gróf tervezett reformja mindenfelé nagy érdeklődést idézett elő. Általános nézetként megállapíthatjuk, hogy a választási törvény célszerű reformját mindenki akarja, de senki sem akar tulmenni azon a határon, mely esetleg kárhözatos lehetne az ország legfontosabb érdekeire nézve. A miniszterelnök megnyitó beszéde a legjobb benyomást tette a hallgatóságra. A miniszterelnök éles elmével, határozottan részletezte a kormány álláspontját. A kormány ugyanis kötelező ígéretet tett a mostani választási cenzus némi leszállítására, a kerületek közötti aránytalanságok kiküszöbölésére és a községek szerinti szavazás esetleges behozatala tárgyában, de ezen reformok megvalósításához mindenképp adatokra és gyakorlati tapasztalatokra van szükségünk. A ért hirta össze az ankétet, hogy minden irányban, minden oldalról tájékozódást szerezzen; egyszersmind bemutatta azokat az adatokat, amelyeket az idő rövidsége mellett összegyűjteni lehetett. Az ankéten Toron-

tárból P a p Géza orsz. képviselő vett részt, aki felszólalásában azt hangoztatta, hogy az önálló ipart üzőkre vonatkozó statisztikában különbözetest kell tenni a képesítéshez kötött és a képesítéshez nem kötött ipart üzők között. Az ankét tagjai egyébként igen helyesen fogták fel a miniszterelnök szándékát. Ezuttal az elvi diszkusszióktól többnyire tartózkodtak, melyek különben most még koraiak. Inkább arra szorítottak, hogy kifejtsék azokat a szempontokat és megjelöljék azokat a kérdéseket, amelyeknek megvilágítása végett adatokra, anyaggyűjtésre van szüksége. A miniszterelnök záróbeszédében megígérte, hogy az adatgyűjtést a legszélesebb mederben megindítja és erre nézve megállapodásra jut az Országos Központi Statisztikai Hivatal igazgatójával.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 9 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/6-tól 1/8-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap déliben gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

— Uj anyakönyvvezetők. A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Torontálvármegyében a partosi anyakönyvi kerületbe Breininger Miklós községi irnokot, a széchenfalviba Balázs Imre segédjegyzőt, az istvánvölgyibe pedig Gausz György helyettes segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki és Breininger Miklóst és Balázs Imrét a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

— Tanügyi kinevezések. A vallás- és közoktatási miniszter L o k a i c s e k Bonifác okleveles tanítót a perlaszi községi elemi népiskolához rendes tanítónak, Kiehr Etelka okleveles tanítónőt pedig a pancsovai állami elemi népiskolához rendes tanítónővé nevezte ki.

— Uj táviró hivatal. A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy a hódmezővásárhelyi — mako — nagyszentmiklósi helyi érdekű vasut Ó s e s a n á d vasuti távirója állami és magántávirókat is kezeljen.

A „TORONTÁL“ tárcája.

Tompa Mihály három kiadatlan költeménye.

Közi: Rutkay Gyula.

— A „Torontál“ eredeti tárcája. —

Tompa Mihálynak Mehner Vilmos által 1885-ben kiadott Összes Költeményeiben az alább említett költeményeket nem találtam s én, Tompa szellemének nagy tisztelője, nem nézhetném összetett kézzel, hogy e nagy szellem termékei közül csak egy is elveszzen s éppen azért kötelességemnek tartom a közfigyelmet felhívni az alább egész terjedelmükben közölt költeményekre.

Megjelentek-e valahol e költemények vagy sem, nem tudom s nem is voltam oly körülmények között, hogy ezt kutassam.

Arra nézve azonban, hogyan kerültek birtokomba, fölvilágosítást nyújthatok.

Régen volt; a gömörmezei Rozsnyón jártam iskolába. Megjött a várva-várt szünidő s apám értem jött. A szekér, melyen utaztunk, tele volt több losonci poigárral. Rimaszombatba értünk s itt az öregek egy kis bufelejtőre vagy talán jó bizonyítványunk fölötti örömmükben betertek valahová; én pedig elmentem a Széchenyi-kertbe s hangosan szavalva tanultam Tompának „Pusztán a település“¹⁾ című versét. Ekkor a vállamra tette egy uri ember a kezét s így kérdi:

— Öcsém! Szereted-e Tompát?

— Én?! Véghetetlenül.

— S hol vetted e költeményt!

— Kérem alásan, apám ezt s a Gólyát minden vasárnap könyvek közt szavalja.

¹⁾ Pusztán a település, Mehner Vilmos kiadásában: Pusztán. Kezdet: „Repülnél, lelkem, fön repülnél...”

— Hol vette apád e költeményeket? (Még nézte a Gólyához címűt is.)

— A mi vidékünkön az öregek egymástól írják le.

— De Tompát csak ismered?

— Igen, néhány verséből.

— Szervusz, öcsém! Nézz meg jól, én Tompa Mihály vagyok, testestől-lelkestől. S könyvtől csillogó szemekkel ölment.

S én akkor láttam először eleven költőt. A „Gólyához“, „Pusztán a település“ s az alább teljes terjedelmében közölt „Olesóság“ is másolás után került ez időtájt — még helytartó tanácsról beszéltünk — hirtokomba.

Az „Olesóság“ kéziratát elvesztettem, de később, valami 7 év múlva Ungvároit emlékezetből — még ma is csaknem teljesen tudom — leirtam. S miután azóta még két költeménye jutott birtokomba, azokat az enyészettől való megóvás tekintetéből közkézre bocsátom.

Az „Olesóságot“ eddig beküldésemre már az Ország-Világ közölte.

Olesóság.

Igazán, hogy nem látott senki még Olyan jó földet, mint ez a miénk: Dicséretébe kár is kezdeni, Mert az ember nem fogy belőle ki, Bámulni való sok minden van itt, Vedd csak szemügyre téréit, hatalmait... De mégis engem mindenek fölött Az olesóság az, ami meglepett.

Éppen nem lehet ugyan mondanom, Hogy nálunk a kenyér olesó nagyon; Mert évenként, hogy ne mondjak sokat, Ez ren elvesznek ehhalál miatt; A só is drága! hja, haszontalan: Az a Mármaros Indiába van!

A szegény ember éppen csak azért Eszik mindig olyan sajtan²⁾ kenyeret. De bor dolgába már csak semmi baj? Mert hisz' mit vétett Neszmély és Tokaj? Ha a józanság nem borban lakik, Borivó nálunk minden harmadik: S ha itam-e már én bort? — Meglehet: De drága pénzért lörét, eleget.

Igaz, hogy mindez drága egy kicsit. De hisz' van pénz! Van érte adni mit. Alattunk a föld kincsesel telve van, Még, bizony Isten! fölvet az arany; Mert nem kell e sápadt jószág nekünk, Mi veres garast s rongyot³⁾ szeretünk.

Mi hát olesó, ha bor, só, buza nem? Oh, be együgyű kérdés, Istenem! Hát ami bor s buránál becsesebb, Kiért teremte van minden egyéb, Ki megmarad, bár ég, föld összedül: A lélek olesó nálunk rendkívül.

De tévedésben senki se legyen! Az ördög se kap már ma lelketen, És rája egy rozsdás batkát se költ, Mint csak nem rég itt ötven év előtt, Hogy oly templomban imádd Istened, Melyen kereszt van a kakas helyett. Ezért bizony pénzt markodba nem ont, Mert a világ ma már nem oly bolond.

Mindamellet ne félj, mert megviszik Eladó lelked, szívesen pedig. A vásár áll, mint állott valaha, Csak a vásártér változott vala. Vevő s adó egyaránt alacsony, De magas ám bezzeg a jutalom.

²⁾ Gömöri szó; e helyett: sótalan. R.
³⁾ Réz- s papírpénzt. R.

— **Öt órai tea a főispánéknál.** Unalmas társadalmi életünk közepette a társaságot kedvelőket kétszeres hála és elismerésre kötelezik azok, kik házukban ismerkedésre, eszmecserére adnak alkalmat. A jó példával dr. Dellimanic Lajos főispán jár elől, ki a nagybecskereki társaságot három délutánra hívta meg vendégszerető házába. Tegnap volt az első összejövetel. A vendégek öt óra után gyülekeztek s már félhat óra tájban a főispáni lakás pompás termei egészen megteltek komoly férfiakkal, szép asszonyokkal, még szebb leányokkal és fiatal emberekkel, de a leggondosabb szem sem találhatta volna ki, hogy milyen „kules” szerint van összeállítva az „első” five o'clock tea, csak annyit konstatahatott mindenki, hogy a rendezés eme legnehezebb kérdése is a legtapintatosabb módon nyert megoldást. Csakhamar megnyiták a tágas ebédlő ajtái s a vendégek nekiláttak a pazar buffet-nek, melyről a legkényesebb emberek is az őszinte elismerés hangján szóltak. Mondanunk is felesleges, hogy háziur és háziasszony egymással vetekedtek abban, hogy a vendégek minél jobban érezzék magukat, mely nehéz feladatukban a főispán huga, Bakalovits Dóra urhölgy Plató bátyjával egyetemben a legszebb eredménnyel támogatta a háziakat. A társaság a legfesztelebb hangulatban este 8 óráig maradt együtt.

A jelen voltak névsora a következők: Zsiross Lajos kuriai bíró, törvényszéki elnök és neje, Jankó Ágost alispán és neje, Tóth István m. kir. pénzügyigazgató, neje s leánya, dr. Duka László kir. táblai bíró, Hausner Achilles cs. és kir. őrnagy és neje, Szabó Ferenc orsz. képviselő, dr. Plechl Szilárd m. főorvos, dr. Haidegger Lajos kórházi igazgató nejevel és leányaival, Papp Lilli urhölgy, Balácsi József főgimn. igazgató, dr. Wiedorn Adolf kir. ügyész és neje, dr. Mangold Samu ügyvéd és neje, dr. Brájjer Lajos szerkesztő és neje, özv. Linyásky Pálné és huga, dr. Riesz Jakab h. árvászéki elnök és neje, Hertelendy Ferenc m. aljegyző és neje, Solymossy Lajosné és leánya, dr. Stassik Ferencné és leánya, Reitter Oszkár rendőrkapitány és leánya, dr. Iványi Mór és neje, Kokits A. F. és neje, Stagelschmidt Jánosné, Szávits Sándor és neje, Franz J. L. takarékp. igazgató, Streitman Antal főgimn. tanár, dr. Magyar Károly fogházorvos, Bányai Jakab áll. isk. igazgató, Filkovic Boldizsár tb. főjegyző, dr. Sal Ferenc tb. főszolgabíró, Nagy Sándor, Lászlóffy Ferenc, Urhegyi Antal m. kir. honvédfőhadnagyok, Sajó Elemér áll. mérnök, dr. Balás Iván m. aljegyző, Benkovich Mihály gyógyszerész

— **A szabad liceumból.** A nagybecskereki szabad liceum vezetősége tegnap este a kaszinó kisertermében értekezletet tartott, amelyen részt vettek: dr. Grandjean József, Knyaskó Lajos, Bányai Jakab, dr. Brájjer Lajos, Somfai János, Fischer Mór és Cserey Gyula. Az értekezleten Knyaskó Lajos mindenekelőtt köszönetet mondott dr. Grandjean József elnöknek a szabad liceum múlt vasárnapi megnyitóján mondott nagyhatalású és általános figyelmet keltett előadásáért, majd bejelentette, hogy a szabad liceum által megindított kulturáció előmunkálatai a befejezés előtt állanak s a legjobb reménnyel biztatnak a siker iránt. Elhatározta az értekezlet, hogy a jövő hónap közepén a liceum irodalmi matiné rendezés válogatott s élvezetes programmal, most vasárnap pedig Török Ferenc tanár tart előadást a Munkásképző és társas-egylet helyiségében „Társadalmi képek” címmel.

— **A megyei kórházi bizottság ülése.** Torontárvármegye kórházi bizottsága január 25-ikén délelőtt fél 10 órakor a vármegyeház alispáni kisertermében ülést tart a következő tárgysorozattal: A zombolyai kórház pinchehelyiségének építése; a József-kórház elmebeteg osztályának kibővítése; a József-kórháznál megejtett selejtezésre vonatkozó jelentés; Wiener Katalin élemező árengemény iránti kérvénye; a zombolyai kórház kibővítése; dr. Tauszig Izidor orvosnak tiszteletdíj iránti kérvénye.

— **Iskolai zászlószentelés.** A helybeli Eötvös-utcai elemi iskola tanestülete, Bányai Jakab igazgató buzdokodására, az iskola számára díszes zászlót szerzett, melyet február 6-ikán délelőtt fél 11 órakor szentelnek föl ünnepiesen a r. kath. plébánia-templomban, míg a többi felekezetek lelkészei a zászlót az Eötvös-utcai iskolaépületben áldják meg s ugyanitt lesz a szögbeverési aktus is. A zászlóanyai tisztségre dr. Dellimanic Lajosnak kérték föl, aki azt szívesen el is vállalta.

— **A nagyikindai választás.** Mint Nagyikindáról írják, legújában ott most szocialista jelölt is támadt egy Petrovics Száva nevű bácskai szatócs személyében. Jelöltsége persze inkább kuriózumot képez.

— **Kiss Ernő szobra.** A nagybecskereken fölállítandó Kiss Ernő szobra javára újabb a következő adományok érkeztek:

Eddig kimutatva 3600 korona 17 fillér. Előjáróság Szerep 10—korona, Blum Gyula 27—, Baaden Károlyné 24.40. Előjáróság Makád 10—, Futó Mihály H. M. Várhely 24—, Borhy Kálmán Szomolya 2.30, Hodrahely község 4—, Vinya község 2—, dr. Kovács Károlyné 7.60, Szabadka város 99.80, Marosvásárhelyi kir. adóhivatal 48, Nagy-Majlath községe 2—, Borovics Jenő M.-Czernya 23.55, Kind Janos 4—, Hanvay Zoltán Hanva 10—, Főszolgabírósg Vandorvögy

19—, Főszolgabírósg Szarvas 8—, Főszolgabírósg Békés 50—, Főszolgabírósg Nyirbator 7—, Napholtz Ágostonné gyűjt. 30—, dr. Kassovitz H. 2—, Takács Miklós —80, Kir. p. ü. igazg. Miskolc 6.88, Pethes János Léva 9.83, Kasics Károly 2—, Tiszakeszi község 2.10, Főszolgabírósg Sümeg 10.40, Gerő Károly 3—, dr. Nagy Árpád 5—, Falb Pál Német Jurfalu 1—, Német Jurfalu község 2—, Muzsai Zoltán Seprős 1—, Kiss József Diósgyőr 25—, Sárosmege közönsége 10—, Pap Lili 330—, Jancsó János 24—, Főszolgabírósg Orosháza 4.40, Gelzinger Gyula Farkasd 9.80, Heyer Istvan Offzenica 4—, Torkos Kálmán 15.50, Vollmann Ferenc 4—, Lázár Péter 12—, Ákossy Árpád Alsó-Vard 11.45, Fohsz Györgyné Pardány 25—, dr. Laky Máttyás Temesvár 11.50, Főszolgabírósg Nagy-Igmánd 18.74, Szász Istvan Szilágy-Csob 5.30, Boldog község Pestmegyében 10—, dr. Szentmiklóssy Elemér Budapest 10—, Jeszenszky Nándor 10—, Bardszentlászló község 2—, Csikmege nevelési pénztára 50—, Brassó megye alispánja 7.84, Nagytörök községe 20—, Pénzügyigazgatóság Segesvár 1—, Főszolgabírósg Nagylak 26—, Gassi Gejza Nemetécska 43—, Pénzügyigazgatóság Léva 4.68, Szolgabírósg Eleőd 8—, fehértemplomi elemi főiskola 4—, Somogysemin közjegyzőség 10—, beszercei adóhivatal 1.88, Zappe Péter Nagykomlós 1—, N.-Selyk község 5—, Tupin János Eger 1.50, Valkovszky Antal Pécska 2.80, Garszt Béla B.-Boroszló 27—, Hetur község 1—, Csóka község 17—, Grabac községi népiszkola 1—, Felső-Józsa körjegyzőség 5—, Lősch Antal Zombolya 28—, Főszolgabírósg Pécs 2—, Főszolgabírósg Székelyhid 52.22, P. ü. igazgatóság Brassó 8.95, Chorle Gyula 17—, Gazd. akadémia N.-Ováról 10—, Kolozsmegye építész. hivatala 5—, Várkonyi Ferenc Püspök-Ladány 15.11, Rajkezi szolgabírói hivatal 1—, Körjegyzőség Nagy-Lónya 4.30, Janda Ferenc 6.36, Pozajovich Istvan 12—, Kir. adóhivatal Lőcsé 14.98, Horváth Lajos 6—, Guta Janos D.-Szerdahely 1.20, tordai takarékpénztár 10—, Fóris József 43.50, dr. Várady Imrené 13—, Szb.-Csanád község 10—, T.-Kanizsai főszolgabírósg 5—, Perlaki szolgabírósg 6.20, Ujhely község előjáróság 6—, Roman-Écska község 10—, Lukácsfalva község 5—, Molnar János jegyző 2—, P. ü. igazgatóság Eperjes 7.20, Gereby Imre főszolgabíró Bia 3—, Vedelykovits jegyző Szerb-Szent-Márton 16—, Nikolajevits István jegyző Módos 22—, Sárvári főszolgabíró 3.26, Vinga község előjárósága 20—, dr. Zudar Sándor Erk 2—, Fővár. p. ü. igazgatóság 11.50, Szekely Mihály 1—, Komádi táptár 2—, Nagybecskereki takarékpénztár 25—, Temesvári hírlap szerkeszt. 30—, Rékási főszolgabírósg 75.20, Előjárók Nagyköveres 11.10, Szolgabírósg Zenta 8—, Mirkov Lyubomir 6.82, Dénes Sándor Munkács 6.50, a 8106. sz. könyvben kamat előírás 18.85, a 8191. sz. könyvben kamat előírás 1.83, Grubacszy Maté 12—, Főszolgabírósg Kuncsen 1.10, Perczel Sándor 20.70, Baróthy József Altorja 1.52, P. ü. igazg. tisztikar Kaposvár 6.25, Főszolgabírósg Perlak Békésm. 10—, N.-Kallóelőjárói 35.50, dr. Imre József H.-M.-Várhely 5—, Községi takarékpénztár Nagy-Körös 5 korona. Összesen 5454 korona 85 fillér.

— **A zenekedvelők egyletének közgyűlése.** A nagybecskereki zenekedvelők egyesülete 1904. évi január hó 31-én délután 3 órakor a felsőkereskedelmi iskola disztermében tartja meg évi rendes közgyűlését. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Választmány évi jelentése. 3. Tiszti kar és választmányi tagok választása. 4. Évi számadások felülvizsgálata és a jövő évi költségvetés megállapítása. 5. Indítványok. A t. tag urak ez uton hivatnak meg. Az elnökség.

— **Álarcosbál Écskán.** Nemetécskán január hó 28-án idősb Ittinger Janos helyiségében Kiss Ernő szobra javára zártkörű álarcos bált rendeznek. Kezdeté pont 8 óra este, belépő-díj személyenként 1 korona. A rendezőség. Felülfizetéseket, tekintettel a hazafias célra, köszönettel fogadják.

— **Farsang.** Az idei farsangot az eddigi bejelentések szerint a következő mulatságok töltik ki:
Január 23: A zenekedvelők estélye.
Január 30: Iparosok bálja.
Február 1: Önkéntes tűzoltók bálja.
Február 6: Veterán mulatság.
Február 13: Az ifjúsági egyesület estélye.
Február 16: Beszede.

Irodalom.

* **O'csó könyvtár.** A Gyulai Pál szerkesztésében megjelenő O'csó könyvtár két legutolsó füzetét külön figyelmet érdemel. Az elsőben (1308/9. szám) Deák Ferenc élet- és jellemrajzát kapjuk, még pedig nem kisebb ember tollából, mint Pulszky Ferenc. Sokan és sokat irtak már Deákról, de olyan közvetlenül és széleskörűen még senki sem mint Pulszky Ferenc. Ez a kis könyv hemzseg az intimitásoktól, az ötletektől, s egy-egy mondata, amelylyel a haza bölcsét jellemzi, valósággal a reveláció erejével hat. Az egy Könyi Manót kivéve, aki mindig intimusa volt Deáknak, talán senki se ősmerte őt jobban Pulszky Ferencnél: s épen

Mert ott mutatnak föl a csillagok Fölé! — mutatják itt a csillagot.?)

De tán nyiltabban is beszélhetünk?
Ahogy bir gázol, gázol nemzetünk,
Mert más nép mellett nem feledheti,
Mennyivel adós még a sors neki;
De sandán nézve ezt a hatalom,
Hátra tolni vágy titkos utakon,
S e célra önfajunkból szedeget
Honáruól, nyomorult kémekeket.
Az ily lélek olcsó, fájdalom,
A honfi lélek olcsó itt nagyon.

Láttatok-e már a kezés ebet,
Ha koncot tartanak feje felett?
Szolgá! először rakiaitanak,
Szolgá! s övé lesz a letett falat.

Ugy láttatok a kormány mit mivel
A hon sok gazlelkű szülöttivel:
Cimet, poicot, rendjelt mutat nekik
S a zsiros koncot ezrenként lesik.
Isten teremteit négy lábbal kutyat
S kettőre áll az neha legalább:
S nyomorultaknak két lába van.
Négykézláb járnak mégis untaian.

Megejt galambot gyors ölyv lese.
A szarvast éhes farkas ontja le;
Nézd a sik oroszlanát, tigrisét,
E két fenevad egymást tépi szét;
A magas tölgyet villám csapja meg:
S fajunk fajunkat kész emészteni,
Magunk magunknak lévén fergei.

S kik a méregkeverőt büntetik.
A nemzetmérgezés nem bűn nekik.
Mi lesz belőlünk, magasságos ég!

*) Talán: felé. R.

*) A vallási rajongások idején az égbe mutatattak s az abszolutikus korban mutatták a mellen a csillagot = érdemjel. R.

Ha ez sokáig úgy fog menni még?
Hisz' e nép végre úgy elkorcsosul.
Hogy egy igaz nem marad irmagul.

De nem, nem! eljő, el kell jönnie,
Az alarcbűlles rég várt ideje,
Midőn rájuk ujjal mutathatunk,
Kik aljasan korcsigiták fajunk;
Midőn a szó harsány lesz és szabad
Megnevezni a vásárlottakat.

S mi lesz fejökre méltó büntetés?
Oh, mert ezeknek egy halál kevés;
Hah, akkor, akkor . . . hanem meglehet,
Hogy e jó nemzet mindent elfeled;
E nagyielkü nép, oh, ez megbocsát,
Késsel nyiszold bár vérező nyakát;
És botlott, de bűnbánó gyermeki
Fejét keblére fogja rejteiti.
S ah, mily érzékeny, boldog jelenés . . .
A megtérők úgy megrögzöknek . . . és
Függenek jó anyjoknak nyakán,
Mint feltekerőgőzött kigyó a fán;
Oh, hát a csók, mely ég az ajkakon:
A nadályévi!) mindenben rokon.

S látván a hon a hü ragaszkodást,
Megkedveli őket szemlátomást,
És régi tetteit megnézve jól:
Hát honarulás egyikből se szól;
Sőt imitt-amott olyan is akad,
Mi nem volt más, mint honfiáldozat.
S jóságos ég! mi nem jó mindahoz:
Oz nemcsak az, hogy szentártatlanok,
Sőt érdemüknek rende, száma sok,
S a hosszú türes után ideje,
Hogy hűségük jutalmát elvegye!

Szeresd, jutalmazd hát őket, hazám!
Kegyeddél áraszd el egymásután,
Add meg e népnek, amit érdemel,
Fenyítőház, — de még jobb a kötet.

*) Póca. R.

mivel oly nagyon ösmerte, el is tudta kérni mind-
ama jellemvonásokat, melyek a kiváló státusférfi
egyeniségét alkották. S ha még hozzáteszzük, a
mit mindenki tud, hogy a Pulszkyénál ötletesebb,
sziporkázóbb szellemű írói találmány ritkán akad,
bizonyára megértjük azt is, mért oly becses, ér-
dekes és élvezetes ez az olvasmány. A második
füzet (1310—1313. szám) Shakespeare leghíresebb
és legkedveltebb tragédiáját, a „Romeo és Juliá”-t
adja, Szász Károly jeles fordításában. Ez a for-
ditás, mely már évtizedek óta egyik legvonzóbb
műsoradarja a Nemzeti színháznak, nem szorul
külön méltatásra és dícséretre; de mégis köteles-
ségünk hangsúlyozni, hogy a magyar fordítás nem
hullatta el az eredetinek gyöngyeit és minden
tekintetben méltó tolmácsolása a brit szellemóriás
örökbecsű alkotásának. Az „Olcsó Könyvtár”-t a
Franklin-társulat adja ki, s egy-egy száma ára
20 fillér.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése január 22-én.

Távirati tudósítás.

Budapest, január 22.

A képviselőház ma délelőtt ülést tar-
tott, amelyen az obstruálók kisdéd csapata
már szinte anarchikus állapotokat idézett
elő ismét a parlamentben.

Az obstruálók kezdték játékaikat a
jegyzőkönyv hitelesítésével, amikor Ugron
Gábor kifogásolta a jegyzőkönyvnek Len-
gyel Zoltán tegnapi botránnyos viselkedé-
sére vonatkozó részét.

Néhány ellenzéki Ugron Gábor mellett
kardoskodott, míg Baross Jusztin és
Tisza István gróf miniszterelnök helyesel-
ték az elnöknek a tegnapi ülésen Lengyel
Zoltán ellen tanusított erélyes rendreuta-
sító eljárását.

A két utóbbi felszólalás után a jegyző-
könyvet hitelesítették.

Vison t a i Soma napirend előtt szóvá
teszi Tisza István gróf miniszterelnöknek
állítólagos bizalmas rendeletét, mely a
gyülekezési jogot korlátozná.

Most Maróthy László, a mentelmi
bizottság előadója beterjeszti a mentelmi
bizottság íteletét Lengyel Zoltán fölött.

Az ellenzék nagy lármát csap és mikor
az elnök az ügyet szavazásra akarja
bocsátani, Holló Lajos zárt ülést kér.

A zárt ülésen az obstruálók nagy
házsabályvitát csinálnak, majd a zárt ülés
végeztével a nyílt ülésen tudomásul veszik
a mentelmi bizottság íteletét.

A harcosok folytatják a szomorú ko-
médiát s megint zárt ülést kérnek, amit
az elnök elrendel.

A politikai helyzet.

Budapest, január 22. (A „Torontál”
eredeti távirata.) Tisza István gróf minisz-
terelnök tegnapi határozott beszéde, mely-
ben kijelentette, hogy abban a pillanatban,
a mikor az obstrukció segélycsapatokat kap
s így számban növekszik, a kormányelnök
már a passzív türelem taktikáját tovább is
célhoz vezetőnek nem tartaná, s az országos
érdekek védelméért ehhez képest más uton ke-
resné, mely hatást tett a politikai körökben.
Arai a néppárt obstrukciós segítségét illeti,
illetékes körökben még az eddig történtek
után sem tartja valószínűnek, hogy a nép-
párt szolgálatába álljon az obstrukciónak,
mert tudvalevő az, hogy a pártnak leg-
nagyobb súlyt kölcsönző elemei az obstrukció
politikára nemcsak nem kaphatók, de az
obstrukció nyílt támogatását még hallga-
tólagos passzivitással sem hajlandók eltérni.

Budapest, január 22. (A „Torontál”
eredeti távirata.) Tekintettel arra, hogy a
technikai obstrukció nem szűnik, sőt mint
a legutóbbi ülésekből látható, folyton
növekszik, Tisza István gróf miniszter-
elnök ma kijelentette, hogy elérkezettnek
látja az időt a passzív reszisztenciával
szakitani.

Lengyel Zoltán megrendszabályozása.

Budapest, január 22. (A „Torontál”
eredeti távirata.) A képviselőház mentelmi
bizottsága ma délelőtt itélkezett Lengyel
Zoltánról, a képviselőház tegnapi ülésén
az elnök ellen tanusított renitens magavise-
lete ügyében. A mentelmi bizottság Lengyel
Zoltánt, aki nem jelent meg a bizottság előtt,
mivel már ismételve renitenskedett, jegyző-
könyvi megrovásra s ennek a hivatalos
lapban, valamint választókerületében fal-
ragaszokon leendő közzétételére ítélte.

A tanfelügyelőség reformja

Budapest, január 22. (A „Torontál”
eredeti távirata.) A közoktatásügyi minisz-
teriumban az új tanfelügyelői rendtartásról
javaslatot dolgoztak ki, melyet véleményezés
végett megküldöttek a tanfelügyelőknek.
Körülbelül 27 tanfelügyelő írásban terjedel-
mes és tüzetes észrevételeit és javaslatot küld-
ött a javaslattervezetre nézve. Mint ille-
tékes helyről jelentik, ezen javaslatok között
igen becses észrevételek és indítványok van-
nak, amelyek esetleg felhasználhatók.
Berzeviczy Albert dr. vallás- és közoktatás-
ügyi miniszter a tanfelügyelői reformot mi-
előbb életbeléptetni óhajtván, tudvalevőleg
f. hó 27-ére ankétet hívott össze a minisz-
teriumba személyes elnöklete alatt. Ezen
az ankétben részt vesznek a vallás- és köz-
oktatásügyi miniszterium illető osztályának
vezetői, valamint azok a tanfelügyelők, kik
észrevételeket nyújtottak be. Az ankét meg-
állapodásai alapján készítik el majd a ja-
vaslat-tervezet végleges szövegét.

Gromon Dezső és Jekelfalussy Zoltán párbaja.

Budapest, január 22. (A „Torontál”
eredeti távirata.) Gromon Dezső hon-
védelmi államtitkár és Jekelfalussy
Zoltán cs. és kir. kamarás, torontali
nagybirtokos a minap a park klubban
összeszólalkoztak, amiből párbaj kelet-
kezett. Ma délelőtt volt a párbaj
karddal, a Fodor-fele vívóteremben, amely
alkalommal Gromon Dezső jelentéktelen-
ül megsebesült. Gromon még délelőtt
megjelent a Hazban, ahol élénk ovációban
részesítették.

Ujságíró és képviselő afférja.

Budapest, január 22. (A „Torontál”
ered. táv.) Ma délután volt Arlov vívóter-
mében Bede Jób hírlapíró és Teleky
Sándor gróf párbaja. A felek kardpárbajt
víváltak, melyben Teleky jelentéktelenül meg-
sebesült. A párbaj után a felek kibékültek.

Dinamit a képviselőházban.

Budapest, január 22. (A „Torontál”
ered. táv.) Ma reggel a képviselőház elnök-
ségéhez anonym levél érkezett, amely el-
mondta, hogy a képviselőház pincéjében
három kiló dinamit van elrejtve, hogy a
mai ülés alatt felrobbanjon. A levél figyel-
meztette az elnökséget, hogy még van idő
a robbanás meggátolására. Az elnök Farkas
főterembiztossal megvizsgáltatta a pincéket,
ott azonban semmit sem találtak. Nyilván-
való, hogy a levél sületlen tréfa volt.

Lázadás Koreában.

Budapest, január 22. (A „Torontál”
eredeti távirata.) Mint Szoulból táviratoz-
ták, Koreában lázadás tört ki. A lázadás-
ról a részletek még hiányoznak.

Határidő-üzlet.

Budapest, január 22. (A nagybecskereki
Lloyd-társulat táv.) A mai lözsdén az árak
kissé csökkentek. Déli záratkor a követ-
kező árakat jegyezték:

Buza (áprilisra 1904.)	7.86	—
Tengeri (májusra 1904.)	5.28	—
Zab (áprilisra)	5.49	—
Rozs (áprilisra)	6.60	—

Budapesti gabonatorzsde.

Budapest, 1904. január 22.

A készárúüzlet hivatalos árjegyzései:

Buza	uj	50 kilogr. ára		50 kilogr. ára	
		kor-tól	kor-ig	kor-tól	kor-ig
Tiszavidéki	uj	76	7.70	7.85	8.10
Pestvidéki	uj	76	7.60	7.75	8.10
Bánsági	uj	76	7.60	7.75	8.05
Bácskai	uj	76	7.70	7.85	8.00

Rozs	uj	kilos	
		70-75	6.40
Árpa	uj	62-62	5.60
		62-64	5.60
		64-66	5.70
Zab	uj	39-41	5.50
Tengeri	uj		5.45
			5.55

Közgazdaság.

Ingtatlanok forgalma.

Nagybecskerek város területén 1904. évi január hó
1-től 1904. évi január hó 21-ig terjedő időszakban a követ-
kező ingatlanváltozás történt:

Sieche Anna tulajdonát képező 2323 öi. sz. házat
megvette Györgyován József 2300 koronáért.

Gyukits Gyurica tulajdonát képező 2 hold szántót
megvette Kozlovaeski Nikola 1900 koronáért.

Kozlovaeski Zsiva tulajdonát képező 500 négy-zögöl
szérűskertet megvette Grozdán Néca és Grozdán Nikola
400 koronáért.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyeztették a Nagybecskereken, 1904-
évi január hó 22-én megtartott heti vásár alkalmával

Buza	50 kilogramm	7.20 korona
kétszeres		8.80
rozsa		5.50
árpa		4.80
zab		5.00
kukorica		4.20
repce (uj)		10.00
széna I.		3.00
II.		2.50
szalma I.		1.50
II.		1.00
burgonya 50		1.50
marhahús I. 1 kilogr.		1.04
II.		0.96
borjúhús		1.20
disznóhús		1.12
juhús		0.80
zsir		1.80

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.

Érvényes 1903. október hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra
Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.
Pancsovárol: délután 5 óra 55 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 4 óra 35 p.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 53 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:
Zombolyáról, Verseczről, Alibánáról és Temesvárról: este
7 óra 15 p.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel
6 óra 28 p.
Pancsovárol: reggel 7 óra 23 p.
Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p.;
este 6 óra 55 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:
Zombolya, Temesvár, Verseczre: délután 4 óra 45 p.
Pancsovárol: délelőtt 8 óra 23 p.; délután 6 óra 20 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 11 óra 12 p.; este 6 óra 46 p.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:
Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibánára:
reggel 3 óra 33 p.
Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 3 óra 58 p.;
délután 5 óra 10 p.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt
11 óra 38 p.

Hirdetmény.

Alólírott előljárással közhírre teszi,
hogy Jarkovác község határában egy darab
10—12 éves körüli pej szőrű, közép ma-
gasságú, csillagos, orrán korona nagysá-
gú folt és h. j. l. kesely kanca ló felfogatott.

A tulajdonos f. évi január hó 31-ig alól-
írt község előljárással jelentkezhetik s
tulajdonjogát beigazolhatja.

Ha tulajdonjogát beigazolni képes tulaj-
donos a fenti határidő alatt nem jelentkezik,
az állat, mint gazdátlan jószág, nyilvános
árverésen el fog adatni.

Kelt Jarkovácson, 1904. évi január
hó 15-én

Stefanovics Miklós, Markovics H. Markó,
jegyző. 90-3.2 bíró.

Torontálvármegye nagyszentmiklósi járás főszolgabírája ól
329. kig. sz. 1904. 86 3.3

Pályázati hirdetés.

Torontálvármegye nagyszentmiklósi járásához tartozó Szerbnagyszentmiklós és Németnagyszentmiklós községekből álló állatorvosi kör részére Szerbnagyszentmiklós község székhelyvel rendszeresített körállatorvosi állás betöltésére ezennel pályázatot hirdetek.

A körállatorvos javadalmazása 800 korona évi fizetés és a községi és körállatorvosi állások szervezéséről szóló megyei szabályrendelet 10. és következő szakaszaiban foglalt mellékjövödelmekből és huszemle után járó körülbelül 1000 koronából, a körhöz egy uradalom tartozik, az ott nyerendő valószínű mellékjövedelem 200 korona.

Felhívom mindazokat, kik kérdéses állást elnyerni óhajtnak, hogy az 1883. évi I. t.-c. és az 1888. évi VII. t.-c. értelmében felszerelt, eddigi alkalmaztatásukat és nyelvismert tüket igazoló pályázati kérvényeiket hozzám 1904. évi február hó 15-ig nyújtsák be, mert a később érkező kérvényeket nem veszem figyelembe. A választást Szerbnagyszentmiklós községében 1904. évi február hó 17-én délután 3 órakor tartom meg.

Nagyszentmiklós, 1904. évi január hó 16-án.

Hadfy Károly,
főszolgabíró.

Magyar-Ittebei községi hitelszövetkezet.

MEGHÍVÓ

a magyar-Ittebei községi hitelszövetkezetnek folyó évi január hó 31-én d. u. 2 órakor tartandó rendes közgyűlésére.

Tárgy:

1. Az 1903. évi zárszámadás felülvizsgálása.
2. A felügyelő-bizottság jelentése és a felmentvény megadása.
3. Két igazgatósági tag kisorsolása.
4. 3 felügyelő-bizottsági tag választása.
5. Az igazgatóság részére megallapítandó jutalomdíj.
6. Az alapszabályok módosítása.
7. Netáni indítványok.

Kelt Magyar-Itteben, 1904. január hó 17-én.
(92-1.1) Az igazgatóság.

Magyar-Ittebei községi hitelszövetkezet.

Vagyon.		Merleg-számla.		Teher.			
1	Pénztár-számla	kor.	fill.	1	Üzletrész-számla	kor.	fill.
2	Váltó-számla	81	13	2	Takarék előleg-egyleti hitelszámla	23231	55
3	Kötvény-számla	55173	51	3	Szilágyi István-féle hitel-számla	10519	—
4	Leltár-számla	703	—	4	Betét-számla	2000	—
5	Leírások-számla	288	40	5	Tartalékalap-számla	13304	71
6	Ósztalék után 10%-ból	76	06	6	Átmeneti kamat-számla	5230	92
		351	19	7	Tiszta nyereség	1297	36
						1089	75
		56673	29			56673	29
Veszteség		Veszteség- és nyereség-számla.		Nyereség.			
1	Kezelési költség-számla	kor.	fill.	1	Kamat-számla	kor.	fill.
2	Adó-számla	1217	17	2	Átírási díj-számla	3036	09
3	Betéti kamat-számla	691	11			105	40
4	Tiszta nyereség	143	46				
		1089	75				
		3141	49			3141	49

Kelt Magyar-Itteben, 1904. évi janár hó 14-én.
A könyvekkel egybeazonlító, egyezőnek találtuk.
Magyar-Itteben, 1904. január hó 17.

Buka Imre, pénztárnok. Jámbor Mihály. Dr. Bodó Mátyás. Körtési Mihály. Zsivkov Trifon. Kleer János. Dávid József, könyvelő.

Deák Imre, felügy.-biz. tag. Dolhay Imre, felügy.-biz. tag. Ifj. Osáki Sándor, felügy.-biz. tag. (92/a-1.1)

HIRDETÉSEK

gyárosoknak, kereskedőknek és iparosoknak, saját érdekük, hogy gyártmányaikat, áru- és iparcikkeiket mennél többet hirdessék.

A hirdetések 1900. évi július hó 1-je óta bélyegmentesek és annyira olcsók, hogy aki nem hirdet, az maga ellen vét!

Hirdetések felvétetnek a „TORONTÁL” kiadóhivatalában.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál, Nagybecskerekén.

MŰVÉSZETI KÖNYVTÁR

KÉPZŐMŰVÉSZETI MONOGRAFIÁK SOROZATA
SZAKBELI KIVÁLÓ IRÓK KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL
KÉPEKKEL GAZDAGON DISZITVE * A MŰVELT
MAGYAR KÖZÖNSÉG SZÁMÁRA SZERKESZTI
KORONGHI LIPPICH ELEK.

A MŰVÉSZETI KÖNYVTÁR célja a művészet ismeretének terjesztése. Feltárni a magyar közönség előtt korszakokunk nagy egyéniségeinek az életét. Nem lélektelen fejtegetések és egymásra halmazott száraz adatok gyűjteménye lesz a tervezett művek sorozata, hanem szeretettel, az élet nyelvén megírt élvezetes és tanulságos olvasmányok. A nagy művészeink életírása egy-egy kimagasló emberi tehetségnek az őt megelőző, s az őt körülvevő kor összes viszonyaiból való kialakulását, kiemelkedését, a saját korához való viszonyát, s a következő korokra való hatását fogja nagy gondossággal megírni és képekkel gazdagon díszített szövegben feltárni. Majd pedig, midőn egy-egy nagy korszaknak és művészeti iránynak mibenlétét csak több egyértékű művészeink egymás mellé, vagy egymás után sorakozása és egymásra való vonatkozása jellemezheti, egy-egy ilyen kötetben fellalálhatók lesznek az egymásra ható összes tényezők. S ma, mikor a művelt emberi szellem művészetet keres mindenben, ami őt otthonában és a külső világban körül veszi, egy szóval: mikor a szépnek társaságán kívül sivárnak, ridegnek érzi az életet, s arra törekszik, hogy tevékenységét, legyen az bármely szakra utalva, mindenkor a nemesebb ízlés vezesse, egészen természetes, hogy a Művészeti Könyvtár programjából a művészeti ipar sem hiányozhatik. * * * Módszerben és szellemben is teljesen a hazai viszonyok és szükségletek ismerete alapján halad a MŰVÉSZETI KÖNYVTÁR: tudományos mélységet a szellem derűjével, komoly megbízhatóságot előadásban való elevevességgel kíván egyeztetni. * * * A MŰVÉSZETI KÖNYVTÁR kötetében örömet lelheti a komoly tanár, s fiatal, eszes növendék egyaránt, az irodalmi csemegékhez szokott úrnő éppen úgy, mint az egyszerű, művelt családi asztalkör és egyáltalán mindenki, aki ismereteit száraz adatok és okoskodások kínzásaitól menten akarja kiegészíteni. Művészeti segédkönyveket ad a MŰVÉSZETI KÖNYVTÁR az iskolának és minden művelt embernek. Minden kötet önálló, befejezett mű lesz. * * * * *

MEGJELENTEK EDDIG A KÖVETKEZŐ KÖTETEK: *Budapest művészete a török hódoltság előtt* Divald Kornéltól. Csányi Károly 10 eredeti építészeti rajzával és 49 képpel. Fűzve 6 korona, diszkötésben 8 korona. *Donatello* Éber Lászlótól. 10 melléklet és 84 szövegbe nyomott képpel. Fűzve 6 korona, diszkötésben 8 korona. *Michel-Angelo Buonarroti* Meller Simontól. 17 melléklettel és 83 szövegbe nyomott képpel. Fűzve 8 korona, diszkötésben 10 korona. * * * * *

A KÖVETKEZŐ KÖTETEK MUNKÁBAN VANNAK: *Lionardo da Vinci, Fadruusz János, Manócsy Mihály, Raffael, Paul Laszlo, Székely Bertalan, Böcklin és köre, A barbizoni iskola, A fiatalok.* A művészetek elmúlt korszakainak és egyéniségeinek egész sorozata fog ezek után következni, nem mellesleg sem a hazai, sem a külföldi művészetek legújabbkori felvirágzásának jelenségeit gazdagon illusztrált kötetek ára terjedelem szerint, előre láthatólag kötve 8 és 10 korona között fog változni. 12 kötetből álló sorozat előfizetési ára (kötve) 96 korona. Minden kötet különálló művet tartalmazván, külön is megszerezhető. Egyes kötetek, valamint tíz kötetből álló sorozatok részletfizetésre is megrendelhetők. * * * * *